

Χρήστος Μητκίδης, Σύμβαση Εκτέλεσης Δημοσίου Έργου. Νόμοι 3669/2008, 4070/2012 και 4412/2016. Ερμηνεία και νομολογία κατ' άρθρο, Αθήνα 2017, σ. 424, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Το βιβλίο με τίτλο «Σύμβαση Εκτέλεσης Δημοσίου Έργου» του Νομικού Συμβούλου του Κράτους Χρήστου Μητκίδη αποτελεί αναμφισβήτητα το πλέον ενημερωμένο και περιεκτικό βιβλίο για ένα πολύ σημαντικό ειδικότερο κλάδο του διοικητικού δικαίου, αυτό των συμβάσεων δημοσίων έργων ως δημοσίων συμβάσεων.

Ως προς τη δομή του, παρατηρούμε ότι πρόκειται για βιβλίο θαυμάσια συνεκτικό και αυστηρά διαρθρωμένο. Ο συγγραφέας ξεκαθαρίζει εξ αρχής το αντικείμενο της συγγραφικής συμβολής του που συνίσταται στην παρουσίαση και την εκτενή ερμηνεία και σχολιασμό των οικείων εθνικών νομοθετημάτων περί συμβάσεων δημοσίων έργων τα οποία κατεξοχήν ενσωματώνουν το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ελληνική νομοθεσία, ήτοι τους διαδοχικούς Νόμους 3669/2008, 4070/2012 και 4412/2016. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγονται οι αφηρημένες θεωρητικές αναζητήσεις και οι άσκοπες γενικευμένες αναλύσεις περί των ισχυόντων στο δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων που θα προκαλούσαν στον αναγνώστη έλλειψη συγκέντρωσης στο αντικείμενο της μελέτης του και σύγχυση ως προς το ειδικότερο νομικό ζήτημα στο οποίο αναζητεί σαφή επιστημονική απάντηση βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας και νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου της ΕΕ. Παρόλα αυτά, ο συγγραφέας, με την πλούσια εμπειρία που διαθέτει στο δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων εξίσου εξ επαγγέλματος και συγγραφικής δραστηριότητας¹, γνωρίζει πολύ καλά ότι η πληθώρα νομικών κανόνων και οι συχνότερες νομοθετικές τροποποιήσεις σε συνδυασμό με τα διαχρονικά προβλήματα της απονομής της δικαιοσύνης στη Χώρα όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, χωρίς να παραβλέπονται και η πολυπλοκότητα και η ανασφάλεια που χαρακτηρίζουν τις διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων έργων, καθιστούν αναγκαία μια σύντομη έποψη των κομβικότερων σημείων του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων. Έτσι, με τις παρατηρήσεις που πριν οποιοδήποτε νομοθετικό σχολιασμό ευφυώς προτάσσονται περί των συμβάσεων δημοσίων έργων και της κωδικοποιημένης νομοθεσίας του Ν. 3669/2008, ο δυσχερής τομέας των δημοσίων συμβάσεων μετατρέπεται σε προσιτό αντικείμενο μελέτης για τον οποιονδήποτε αναγνώστη. Το ισχύον σήμερα δίκαιο εκτέλεσης των δημοσίων έργων γεμάτο τριβόλια και τσουκνίδες, έγινε στα χέρια του Χρήστου Μητκίδη ένας στιλπνός ολοπράσινος λειμώνας. Επιλέγοντας λιτή διατύπωση και απόλυτα εύληπτο ύφος που καθόλου δεν υπολείπεται επιστημονικής τεκμηρίωσης, ο συγγραφέας, επεξηγώντας ακόμα και τις βασικές έννοιες που επανειλημμένα χρησιμοποιούνται από τις Οδηγίες της ΕΕ και τα σύγχρονα νομοθετήματα του δικαίου των δημοσίων έργων, δεν ακολουθεί την κλασική οδό στην προσέγγιση και προσπάθεια οικοδόμησης των απαντήσεων. Ο συγγραφέας προσπαθεί να δείξει με απλό τρόπο ποια πραγματικά είναι η καθημερινότητα της εκτέλεσης δημοσίου έργου, πως λειτουργεί η διοίκηση, πως σκέφτεται ο νομοθέτης, πως δρα ο κύριος του έργου, πως παίρνει τις αποφάσεις

¹ Σημειωτέον ότι είχε προηγηθεί από τον ίδιο η έκδοση των βιβλίων «Συμβάσεις δημοσίων έργων. Ν. 3669/2008 - Κατ' άρθρο ερμηνεία & νομολογία», 2009, και «Δημόσιες συμβάσεις μελετών και συναφών υπηρεσιών - Ν. 3316/2005 Κατ' άρθρο ερμηνεία & νομολογία», 2010, αμφότερα εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη.

η δικαιοσύνη. Ποια είναι η σχέση του έλληνα νομοθέτη με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και τη δημόσια διοίκηση. Ποια η σχέση του ελληνικού δικαίου των συμβάσεων δημοσίων έργων με την Ευρώπη.

Ως προς το περιεχόμενό του, πρόκειται για έργο πλήρες και σαφώς κατανοητό. Ο συγγραφέας παρουσιάζει ξεχωριστά άρθρο προς άρθρο του Ν. 3669/2008, και όπως αυτός έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί από τους Ν. 4070/2012 και Ν. 4412/2016, τη σχετική νομολογία των εθνικών ανωτάτων δικαστηρίων με ιδιαίτερη έμφαση στις πιο πρόσφατες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, προβαίνοντας αφενός σε εύστοχες κρίσεις επί της νομοθεσίας και της οικείας νομολογίας, αφετέρου σε καίριες υπενθυμίσεις παλαιότερων δικαστικών αποφάσεων και κρίσιμων διαδικαστικών κανόνων. Ταυτόχρονα, ο κατ' άρθρο διεξοδικός σχολιασμός των άρθρων διανθίζεται από κρίσιμες γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (στην έκδοση πλειόνων εκ των οποίων συμμετείχε ο συγγραφέας) -οι οποίες πάντως δεν περιλαμβάνονται αναλυτικά στο σώμα του κυρίου κειμένου, αλλά παρατίθενται με τη μορφή σύντομων και περιεκτικών υποσημειώσεων και μόνον κατά την έκταση που εξυπηρετούν τους ερμηνευτικούς σκοπούς του συγγραφέα. Εξάλλου, συναφώς είναι αξιοπρόσεκτο ότι ο συγγραφέας επιδεικνύει ιδιαίτερη επιμέλεια στο στυλ γραφής του κειμένου του αφού χρησιμοποιεί κατά περίπτωση **έντονη (bold)** και *πλάγια (italic)* γραφή ή ακόμη και υπογράμμιση, κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα, επιδιώκοντας να κεντρίσει την προσοχή του αναγνώστη στα σημεία που χρήζουν ιδιαίτερης επισήμανσης ή επεξήγησης.

Ως προς την επικαιρότητά του, το βιβλίο του Νομικού Συμβούλου Χρήστου Μητκίδη συνιστά έργο μεγάλης πρακτικής χρησιμότητας. Τούτο είναι εύλογο, αν ληφθεί υπόψη η πληθώρα των υποθέσεων συμβάσεων δημοσίων έργων που απασχολούν τα τελευταία χρόνια ιδίως το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της Χώρας και συνεκτιμηθεί το τεράστιο οικονομικό ενδιαφέρον τέτοιου είδους υποθέσεων αμφοτέρως για το Δημόσιο ή τα νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα ως αναθέτουσες αρχές και τους ιδιώτες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ως αναδόχους δημοσίων έργων. Υπέρ αυτού συνηγορεί και η ανάδειξη ιδιαίτερα κρίσιμων πτυχών του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων που απασχόλησαν με ιδιαίτερη ένταση τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας πολύ πρόσφατα, όπως για παράδειγμα το νομικό καθεστώς που διέπει την τοκοφορία των λογαριασμών πληρωμής στις συμβάσεις σχεδίασης και εκτέλεσης δημοσίων έργων². Αλλά και στο μέλλον, αναμένεται ότι το νομοθετικό πλαίσιο εκτέλεσης των συμβάσεων δημοσίων έργων θα συνεχίζουν να απασχολούν τη νομολογία και τους θεωρητικούς του διοικητικού δικαίου.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, θεωρούμε ότι το βιβλίο με τον τίτλο «Σύμβαση Εκτέλεσης Δημοσίου Έργου» του Χρ. Μητκίδη αξίζει να βρίσκεται στη βιβλιοθήκη κάθε νομικού και τεχνικού που ασχολείται επαγγελματικά με το δίκαιο των δημοσίων έργων, αλλά και κάθε πολίτη που ενδιαφέρεται για τις δημόσιες συμβάσεις και τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία εκτέλεσης αυτών. Πράγματι, από

---

2 Βλ. σχετ. Π. Μιχαήλ, ΣτΕ 1403/2016 Στ' Τμ. : Η νομική φύση της σύμβασης σχεδίασης και εκτέλεσης δημοσίων έργων. Το νομικό καθεστώς που διέπει την τοκοφορία των λογαριασμών πληρωμής στις συμβάσεις σχεδίασης και εκτέλεσης δημοσίων έργων – έναρξη τοκοφορίας λογαριασμού και εφαρμοστέο επιτόκιο σύμφωνα με τη νομολογία του Στ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας (π.δ. 166/2003 ή άρθρα 5 § 10 ν. 1418/1984 και 53 § 9 ν. 3669/2008), ΕλλΔνη 4/2017, σελ. 1257 επ. και τις εκεί εκτεταμένες παραπομπές στο υπό σχολιασμό βιβλίο.

μια έστω και συνοπτική ανάγνωσή του, προκύπτει ότι το βιβλίο εκπληρώνει πλήρως την ευχή που διακαώς εκφράζει στο προλογικό σημείωμά του ο συγγραφέας, να αποτελέσει δηλαδή το παρουσιαζόμενο βιβλίο *«ένα αποτελεσματικό βοήθημα στην προσέγγιση αλλά και στην εμβάθυνση της νομοθεσίας των δημοσίων έργων»*³.

Παναγιώτα Μιχελή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Σχολής Αξιωματικών ΕΛ.ΑΣ., Επιστημονική Συνεργάτης ΤΕΙ Πελοποννήσου, Δικηγόρος, Διδάκτωρ Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Post-Doc (UNITAR).

---

3 Χρ. Μητκίδης, Σύμβαση Εκτέλεσης Δημοσίου Έργου. Νόμοι 3669/2008, 4070/2012 και 4412/2016. Ερμηνεία και νομολογία κατ' άρθρο, 2017, σελ. XI.